

فصل اول : حقوق و مسؤلیت‌های ما

❁ درس اول : من حق دارم

خداوند با آفرینش انسان ، حقوقی به او اعطا کرده است. منظور از **حق** چیزهایی است که یک انسان به دلیل مقام انسانی‌اش ، شایستگی داشتن آن‌ها را دارد. انسان‌ها از ابتدای خلقت و تولد دارای **حقوق طبیعی** می‌شوند.

برخی از حقوق انسان‌ها

- ۱- حق حیات
  - ۲- برخورداری از نعمت‌های الهی
  - ۳- حق کار
  - ۴- حق ازدواج و تشکیل خانواده
  - ۵- حق یادگیری
  - ۶- حق آزادی
  - ۷- حق انتخاب راه زندگی
- هر فردی ، تبعه یک کشور است. تبعه یک کشور بودن موجب می‌شود افراد ، حقوقی بر مبنای قوانین آن کشور داشته باشند.

حقوق فرد در خانه و خانواده

- ۱- هر فرد حق دارد نام و نام‌خانوادگی و شناسنامه داشته باشد.
- ۲- فرزندان حق دارند از محبت و توجه پدر و مادر برخوردار باشند.
- ۳- همه حق دارند با سواد شوند و تحصیل کنند و استعدادهای خود را شکوفا کنند.
- ۴- همه افراد حق دارند غذا ، لباس و مسکن مناسب داشته باشند.
- ۵- هیچ کس حق ندارد دیگری را مسخره کند یا به او صدمه بزند.

حقوق فرد در مدرسه

- ۱- هر دانش‌آموزی حق دارد در مدرسه به اندازه سایر دانش‌آموزان مورد توجه واقع شود و مسئولان یا معلمان مدرسه در این باره تبعیضی بین او و دیگران قائل نشوند.
- ۲- هر دانش‌آموزی حق دارد نظرش را درباره مشکلات درسی یا روش‌های آموزشی در مدرسه ، مؤدبانه و محترمانه بیان کند.
- ۳- هیچ‌کس نباید در مدرسه مورد تمسخر یا تنبیه بدنی قرار بگیرد.

حقوق فرد در محیط زندگی و کشور

- ۱- هر فرد حق دارد در محیطی سالم ، تمیز و پاک زندگی کند.
- ۲- هر فرد حق دارد از خدمات مناسب پزشکی و بهداشتی استفاده کند.
- ۳- همه حق دارند در کوچه و خیابان امنیت داشته باشند.

❁ درس دوم : من مسئول هستم

ما در روابطی که با دیگران برقرار می‌کنیم دارای « حقوق متقابل » هستیم. همان‌طور که ما حق داریم ، پدر و مادر و معلم و همسایگان و دوستان و ... نیز حقی بر ما دارند. در واقع همراه با حق ، مسؤلیت‌ها و تکالیفی وجود دارد. این دو به منزله دو کفه ترازو هستند که باید تعادل آن‌ها حفظ شود. **مسئولیت** یعنی وظایفی که هر یک از ما به عهده داریم و انتظار می‌رود آن‌ها را انجام دهیم. وقتی فردی وظایف و تکالیف خود را خوب انجام می‌دهد می‌گویند او فرد **مسئولیت‌پذیری** است. افراد در **نقش‌های** مختلف ، مسؤلیت‌های مختلف دارند. اگر چه ممکن است بعضی افراد مسؤلیت‌های بیشتر یا مهم‌تری داشته باشند اما فردی نیست که مسؤلیتی نداشته باشد.

۱- مسؤلیت‌های ما در برابر خداوند : وظیفه من این است که خداوند را عبادت کنم ، شکرگزار نعمت‌هایش باشم و از دستورات او که برای سعادت و خوشبختی من است ، پیروی کنم.

۲- مسؤلیت‌های ما در برابر خودمان : یکی از مسؤلیت‌های مهم من ، مراقبت از خودم است. مراقبت از خود شامل موارد زیر است : خوردن غذای مناسب و پرهیز از غذاها یا مواد مضر ، رعایت بهداشت و نظافت ، خواب کافی و ورزش ، تلاش برای شناخت و شکوفایی استعدادهای خود ، دوری از دروغ و غیبت و مراقبت از اعمال و رفتار خود .

۳- مسؤلیت‌های ما نسبت به دیگران : همکاری در کارهای خانه با پدر و مادر ، اطاعت از پدر و مادر و کمک و مراقبت از خواهران و برادران .

۴- مسؤلیت‌های ما نسبت به معلمان و هم‌کلاسی‌ها : رعایت مقررات و نظم کلاس و مدرسه ، رعایت ادب و احترام با معلمان و دیگر مسئولان مدرسه ، انجام به موقع تکالیف ، مهربانی با هم‌کلاسی‌ها و محافظت از اموال عمومی مدرسه که متعلق به همه است.

۵- مسؤلیت‌های ما نسبت به اعضای جامعه : آزوده نکردن همسایگان ، همکاری برای حفظ امنیت با اهالی محل و مسئولان ، مسؤلیت در برابر خون شهیدانی که برای انقلاب اسلامی و دفاع از میهن جان دادند ، تلاش به همراه هم‌وطنانم برای پیشرفت و آبادانی کشورم ، دفاع از وحدت و استقلال و مسؤلیت در برابر مسلمانان جهان و همه انسان‌ها .

۶- مسؤلیت ما نسبت به محیط زندگی و عالم آفرینش : آباد کردن محیط زندگی‌ام ، حفظ بهداشت و پاکیزگی در محیط زندگی ، آسیب نرساندن و برهم نزدن نظم طبیعت .

۲

الف) پاسخ درست را انتخاب کنید:

- ۱- کدام یک از موارد زیر از مهم‌ترین عناصر آب و هوا به شمار می‌آید:
الف) ارتفاع و بارش (ب) دما و بارش (پ) ارتفاع و دما (ت) دوری از دریا و ارتفاع
- ۲- به وظایفی که هر یک از ما برعهده داریم و انتظار می‌رود آن‌ها را انجام دهیم چه می‌گویند:
الف) حقوق متقابل (ب) حقوق طبیعی (پ) مسئولیت (ت) حق
- ۳- در کدام دوره دین زرتشتی، دین رسمی کشور اعلام شد:
الف) هخامنشیان (ب) مادها (پ) اشکانیان (ت) ساسانیان
- ۴- مهم‌ترین اثر به جای مانده از تمدن ایلام چه نام دارد:
الف) تپه سیلک (ب) خرابه‌های چغازنبیل (پ) تپه حسنلو (ت) زیگورات

۲

ب) جملات درست و نادرست را مشخص کنید:

- ۵- رشته کوه زاگرس در شرق ایران قرار گرفته است. درست نادرست
- ۶- در ایران باستان شیوه حکومت، پادشاهی بود. درست نادرست
- ۷- پس از مرگ اسکندر، ایران به دست سلوکوس یکی از سرداران او افتاد. درست نادرست
- ۸- وقتی در یک منطقه زلزله رخ می‌دهد، فقط هلال احمر به یاری آن‌ها می‌شتابد. درست نادرست

۲

پ) به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید:

- ۹- به فرمان داریوش اول هخامنشی چه جاده‌ای ساخته شد؟
- ۱۰- در ایران باستان هسته اولیه جامعه را چه چیزی تشکیل می‌داد؟
- ۱۱- آرامگاه کدام یک از شخصیت‌های علمی و مذهبی در صحن امام رضا (ع) قرار دارد؟
- ۱۲- نام دو پیامبر را که در مصر زندگی می‌کردند، نام ببرید.

۱/۵

۱۳- هر یک از عبارت‌های ستون «الف» را به یکی از موارد ستون «ب» وصل کنید:

ستون (الف)	ستون (ب)
حفظ و نگهداری آثار و بناهای تاریخی	• سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری
محاسبه رشد جمعیت	• سازمان میراث فرهنگی
جلوگیری از فرسایش خاک	• مرکز آمار ایران

(ت) به سؤالات زیر پاسخ دهید :

۰/۵	۱۴- رشد منفی جمعیت یعنی چه ؟
۱	۱۵- چه عواملی موجب از بین رفتن خاک می‌شود ؟ (۲ مورد)
۱/۵	۱۶- انواع گردشگری را نام ببرید . (۳ مورد)
۲	۱۷- چهار مورد از ویژگی‌های تمدن‌ها را نام ببرید.
۱	۱۸- قبایل ماد سرانجام تصمیم گرفتند چه کسی را به عنوان فرمانروا انتخاب کنند ؟ چرا ؟
۱	۱۹- آریایی‌ها از چند قوم تشکیل شده بودند؟ نام ببرید.
۱	۲۰- درآمدهای حکومتی صرف چه اموری می‌شد ؟
۱	۲۱- طبقه بزرگان شامل چه کسانی می‌شد ؟
۱/۵	۲۲- زرتشت به پیروان خود چه سفارشی می‌کرد ؟

(ث) جای خالی را در سؤالات زیر کامل کنید :

۲	۲۳- خط دوره هخامنشی ..... بود.
	۲۴- خط دوره اشکانی ، ..... بود.
	۲۵- زبان دوره اسلامی ..... بود.
	۲۶- زبان دوره ساسانی ..... یا ..... بود.

برای بالا بردن فرهنگ جامعه از فودمان شروع کنیم

در میهمانی‌ها فقط هنگام نیاز از تلفن شخصی استفاده کنیم
و بیشتر وقت خود را صرف گفتگو با بقیه میهمان‌ها کنیم.

۱- (ب) دما و بارش   ۲- (پ) مسئولیت   ۳- (ت) ساسانیان   ۴- (ب) خرابه های چغازنبیل

۵- نادرست   ۶- درست   ۷- درست   ۸- نادرست

۹- جاده شاهی   ۱۰- خانواده   ۱۱- شیخ بهایی و علامه محمد تقی جعفری   ۱۲- حضرت یوسف (ع) و حضرت موسی (ع)

۱۳-

ستون (الف)	ستون (ب)
حفظ و نگهداری آثار و بناهای تاریخی	سازمان جنگل ها ، مراتع و آبخیزداری
محاسبه رشد جمعیت	سازمان میراث فرهنگی
جلوگیری از فرسایش خاک	مرکز آمار ایران

۱۴- در برخی از کشورها مانند سوئیس و دانمارک تعداد زاد و ولد کمتر از مرگ و میرها شده است. به این رشد ، رشد منفی می گویند.

۱۵- دفن زباله در خاک - استفاده نامناسب و بی رویه از کودهای شیمیایی - کشت پی در پی یک محصول و استراحت ندادن به خاک - ایجاد ساختمان ها و کارخانه ها و جاده ها روی خاک های قابل کشت

۱۶- استراحت و تفریح - طبیعت گردی - بازدید از نمایشگاه ها یا گردهمایی علمی - طبیعت گردی زیارت اماکن مقدس یا مطالعه آثار تاریخی

۱۷- داشتن حکومت - خط - قوانین و مقررات - عقاید مذهبی - مهارت در کارهای مختلف

۱۸- دهبوک - وی به دلیل خوش رفتاری و عدالت خواهی بین همه قبیله ها محبوبیت داشت. سرانجام قبایل تصمیم گرفتند او را به عنوان فرمانروا انتخاب کنند.

۱۹- سه قوم : مادها ، پارت ها و پارس ها

۲۰- مصارف شخصی شاه و شاهزادگان درباریان و ساختن کاخ های مجلل - پرداخت حقوق به مأموران حکومتی

۲۱- شاه و شاهزادگان - روحانیون زرتشتی (موبدان) - فرماندهان نظامی - دبیران

۲۲- گفتار نیک ، پندار نیک ، کردار نیک

۲۳- میخی   ۲۴- پهلوی   ۲۵- فارسی دری   ۲۶- پهلوی - فارسی میانه